

Kijk ma, zonder samples

Pianoteq is nog steeds de meest geavanceerde virtuele piano die geen gebruikt maakt van samples. Maar je kunt er veel meer mee dan simpelweg piano spelen.

door Eppo Schaap > eppo@interface.nl

Pianoteq van Modart werkt niet, zoals de meeste andere virtuele piano-instrumenten, met samples van bestaande instrumenten. Het gebruikt een fysisch model dat de pianoklank produceert aan de hand van rekenkundige bewerkingen. Je hoeft voor Pianoteq dus geen grote hoeveelheden sampledata te installeren, en naast akoestische piano's kan Pianoteq ook nog diverse andere snaar- en slaginstrumenten produceren. Bijvoorbeeld elektrische piano's, melodische percussie-instrumenten, klavecimbels, een clavinet en historische voorgangers van de piano, zoals clavichord, hammerklavier en cimbalon.

Trio

Pianoteq is er in drie varianten. De goedkoopste versie heet Stage (€ 99,-), bevat alleen presets en biedt eenvoudige bewerkingsmogelijkheden voor spelers die gewoon complete pianosounds willen zonder veel te editen. Editen kan wel in de grotere versies Standard en Pro. Hierin zijn ook presets aanwezig, zoals in Stage, maar als gebruiker kun je met een flink aantal parameters de klank naar je hand zetten. In de Standard-versie kan het rekenmodel verregaand worden aangepast, waarbij je invloed uitoefent op de werking van het model als geheel, zoals hamers en snaren, de lengte van de zangbodem, de mate van demping in

verschillende situaties en het frequentiespectrum waarmee het model wordt berekend. Het verschil met Pro is dat je daarin de parameters zelfs per individuele toets onafhankelijk kunt instellen. Iets voor de echte perfectionist. Verder ondersteunt de Pro-versie samplerates tot 192kHz.

Opsteker

We bekijken eerst de nieuwe functies die er sinds Pianoteq 5 bij zijn gekomen. Een belangrijke opsteker voor producent Modart is dat Steinway z'n modellen van de Steinway model D en Steinway model B officieel heeft 'approved'. Ze zijn dus tevreden met het resultaat, en dat zegt iets over de kwaliteit.

De plug-in van Pianoteq 6 is nu ook als vst3 en ARM beschikbaar. ARM kun je gebruiken onder Linux op bijvoorbeeld Raspberry Pi 3-boards. Verder zijn er functies bij gekomen in de tuningsectie en heeft de standalone-versie een playlist gekregen om meerdere midifiles achter elkaar af te spelen en een verbeterd midi-archief. Het resultaat van het afspelen kun je niet alleen als wav-bestand exporteren, maar ook als flac of mp3. Dat werd hoog tijd natuurlijk.

De bovenstaande functies alleen zouden een nieuw versienummer waarschijnlijk niet rechtvaardigen. De belangrijkste reden om Pianoteq te upgraden, is de verbetering van de instrumentmodellen. Dit is helaas geen sexy marketingfeature, maar wel belangrijk voor de kritische luisteraar en muzikant. Op

de website van modart (www.pianoteq.com) vind je audiovergelijkingen van een aantal midifiles die worden afgespeeld in versie 5 en in versie 6; de verschillen zijn duidelijk hoorbaar.

Timbres

We hebben Pianoteq natuurlijk ook rechtstreeks vergeleken met verschillende goedkopere en duurdere pianosample-libraries, zoals de Bechstein Digital Grand, Session Keys Grand S en Grand Y, Waves Grand Rhapsody Piano, Alicia's Keys en verschillende andere Native Instruments en Steinberg piano's. Wat opvalt, is dat er in kwaliteit eigenlijk geen verschil is. Soms klinken bepaalde delen op het klavier iets minder realistisch, maar dat geldt ook voor de sample-libraries. Onze conclusie na een uitgebreide vergelijking is dat Pianoteq kwalitatief voor de volle 100% kan meekomen met de beste samples, maar dat akoestische pianoklanken ook heel persoonlijk zijn. Het voordeel van Pianoteq is hierbij dat je kunt kiezen uit veel verschillende timbres en karakters, en die binnen één model ook nog op diverse manieren kunt aanpassen. Daarnaast gaan de sounddesign-mogelijkheden in dit programma veel verder dan met sampling mogelijk is, en kun je instrumenten totaal anders laten klinken dan het voorbeeld waarnaar ze gemodeld zijn. Eigenlijk is Pianoteq ook een synthesizer en heel interessant als je verder wilt gaan dan imitatie van een bestaand instrument.

Slider

Een heel leuke en unieke functie die we je niet willen onthouden, is de Condition Slider van Pianoteq. Hiermee kun je de staat van het instrument bepalen. Hij is in alle versies van Pianoteq beschikbaar en staat standaard op Mint (brandnieuw), maar als je hem verder naar rechts verplaatst, ga je terug in de tijd en gaat de piano ouder en slechter klinken. Dit is heel realistisch gedaan en klinkt niet als het bekende zwevende pianotje dat in diverse workstations moet doorgaan voor een honky-tonk piano. Pianoteq gaat hier wel heel ver in, want ruim voordat je met de slider op de helft bent, is het geluid van de piano al afgrijpselijk geworden en alleen maar bruikbaar voor horrortoeptingen. Maar als je deze functie binnen de perken houdt, kun je hem ook gebruiken om natuurlijke oneffenheden, en dus meer leven en realisme, in de piano te brengen. Ik stel me voor dat klassieke singer-songwriters liever met een wat minder perfect pianogeluid werken dan de *high-fly* concertvleugel

die Pianoteq ook kan voortbrengen. Het effect van de Condition Slider is ook op elke toets weer verschillend.

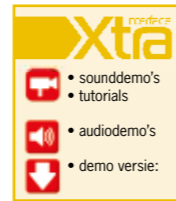
Carillon

Voor de engine van Pianoteq is een flink aantal verschillende instrumentmodellen verkrijgbaar. Als je Pianoteq koopt, kun je twee modellen kiezen die bij de prijs zijn inbegrepen. De andere moet je los aanschaffen, maar er zijn er ook aan aantal gratis: historische instrumenten zoals clavichord, cimbalom (de 'zigeunerpiano'), twee klavecimbels, vijf pianofortes (een voorloper van de piano), twee historische vleugels en, *last but not least*, een Yamaha CP80. Verder zelfs buisklokken en een carillon!

Commerciële uitbreidingen zijn bijvoorbeeld geautoriseerde vleugels van Grotrian en Blüthner, een U4 rechtopstaande piano, een Yamaha rockpiano, een concerttharp, elektrische piano's (Rhodes en Wurliizer), de Hohner Collection met natuurlijk de clavinet, maar ook electra-piano en Pianet T en -N. In de afdeling chromatische percussie kun je uitbreidingen kopen zoals vibrafoon, celeste en xylofoon, maar ook steelpans met een steeldrum, hand pan, tank drum en space drum.

Conclusie

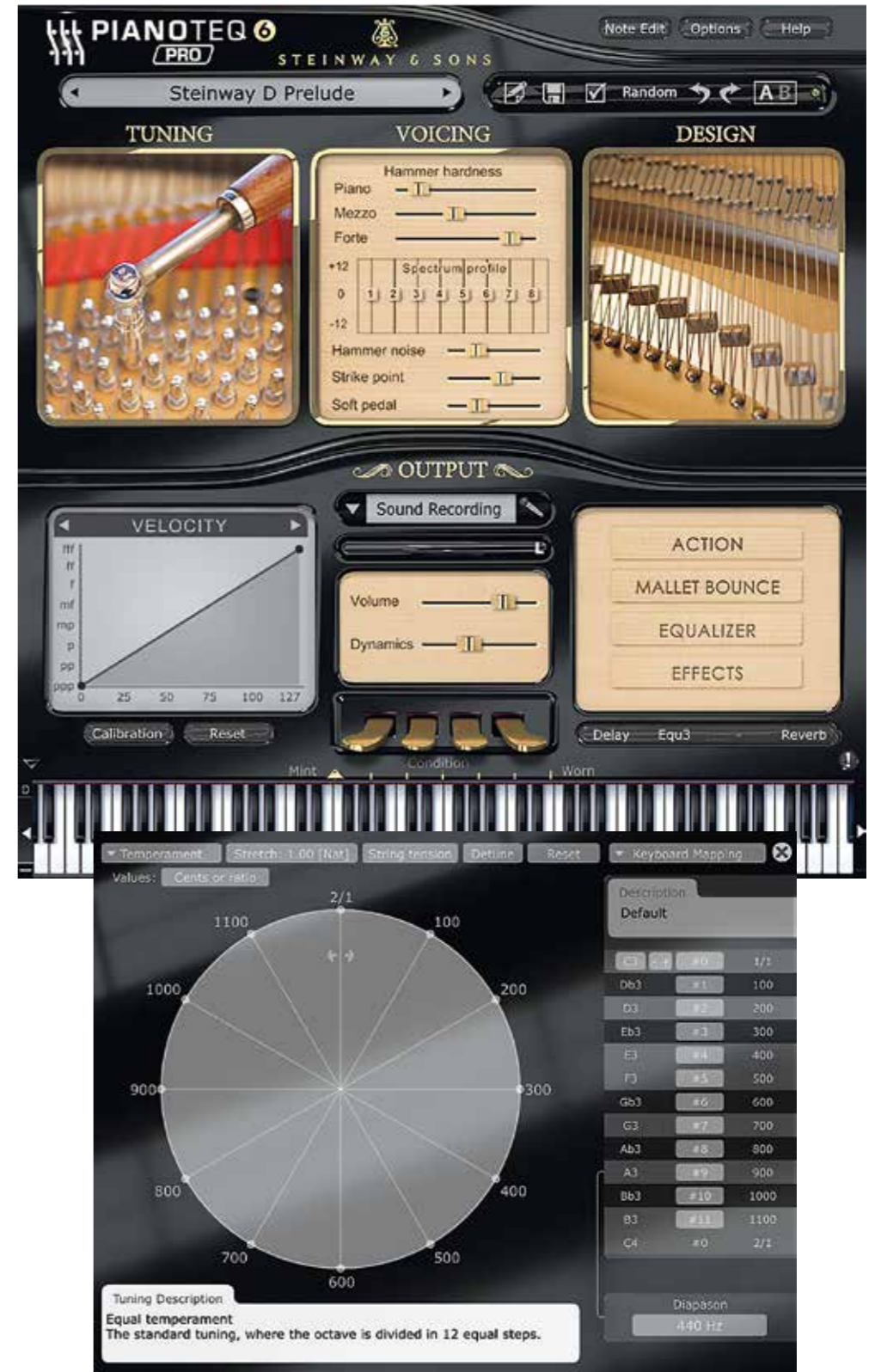
Pianoteq speelt absoluut in de eredisie als het gaat om pianoklanken en andere klanken die worden geproduceerd met physical modeling. Door deze techniek is het instrument ook een stuk veelzijdiger dan pure sample-libraries. Het biedt mogelijkheden van verregaand sounddesign dat weinig meer met akoestische piano's te maken heeft. Het realisme van de modellen in versie 6 is duidelijk verbeterd ten opzichte van de vorige versie. ■

INFO

- **Prijs incl.:** Pianoteq Pro € 399,-, Pianoteq Standard € 249,-, Pianoteq Stage € 99,-
- **Distributie:** Modartt, online
- **Internet:** www.pianoteq.com

Pianoteq	Stage	Standard	Pro
2 instrument packs	X	X	X
met KIVIR historische instrumenten	X	X	X
vst/au/aax-plug-in en standalone	X	X	X
eq, velocity curve, reverb unit	X	X	X
preset (fxp) laden	X	X	X
pianomodel bewerken		X	X
microfoonplaatsing		X	X
externe reverb impuls laden		X	X
boventonen bewerken			X
bewerking per noot afzonderlijk			X
ondersteuning tot 192kHz audio			X

De belangrijkste reden om Pianoteq te upgraden, is de verbetering van de instrumentmodellen

HET OORDEEL

- veelzijdige en realistische pianoklanken
- ook andere keyboards en slaginstrumenten
- flexibele virtuele microfoonplaatsing met surroundmogelijkheden
- veel meer klankvariatie mogelijk dan met samples
- prijs van de Pro-versie

SPECIFICATIES

- werkt als au/vst/aax-plug-in en standalone
- aanpasbare fysieke parameters, zoals unison width, octave stretching, hardheid hamers, soundboard, snaarlengte, sympathetic resonance, duplex scale resonance
- 127 velocity layers
- langer klavier (105 toetsen = 8 octaaf) voor de vleugels D4 en K2
- microtuning, ondersteuning voor Scala format (Standard/Pro)
- aanpasbare mechanische bijgeluiden
- grafische equalizer
- aanpasbare grafische curve voor velocity, aftertouch (bend), note-off en pedaal
- keyboard calibration assistant
- 8 typen pedaalcontrollers die aan 4 pedalen in de interface worden toegewezen: Sustain, Sostenuto, Super Sostenuto, Harmonic, Una Corda, Celeste, Rattle, Lute Stop
- traploze sustainfunctie voor bijvoorbeeld halfpedaal
- convolutiereverb
- effecten: tremolo, wahwah, compressor, delay, flanger, chorus, compressor, amp
- Mallet bounce (notherhaling)
- Instrument Condition Slider (van perfect tot wrak)
- vleugel en pianoklep kan open of dicht (Standard/Pro)
- 5 vrij te plaatsen en roteren microfoons (Standard/Pro)
- maximaal 5 audiokanalen (Standard/Pro)
- 32-bit interne resolutie
- ruimte op de harde schijf: ±40MB
- bij aanschaf twee instrumentpakketten naar keuze
- optioneel aan te schaffen instrumenten: upright piano, grand piano's, rock piano, electric piano's (Rhodes + Wurliizer), vibraphones, clavinet, celesta + glockenspiel, xylophone + marimba, steelpans
- gratis instrumenten: KIVIR historical instruments collection, bells and carillons, CP80